

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત હાઈકોર્ટમાં

આર/ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૩૦૭/૨૦૧૪

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી બેલા એમ. ત્રિવેદી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી સોનિયા ગોકાણી

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટર્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	

=====

ઈમરાન સત્તારભાઈ ઘડિયાલા

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ તરફથી : એચ.સી.એલ.એસ. કમિટી (૪૯૯૮)

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ તરફથી એડવોકેટ : શ્રી પી.વી. પાટડિયા (૫૯૨૪)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફથી એડવોકેટ : સુશ્રી મૈથિલી મહેતા, અધિક સરકારી વકીલ (૨)

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી બેલા એમ. ત્રિવેદી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી સોનિયા ગોકાણી

તારીખ : ૨૩/૦૬/૨૦૧૮

મૌખિક ચુકાદો

(તરફથી : માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી બેલા એમ. ત્રિવેદી)

૧. સેશન્સ કેસ નં. ૭૬/૨૦૦૯ માં વિદ્વાન અધિક સેશન્સ જજ, ગાંધીધામ-કચ્છ (જે હવે પછી "સેશન્સ કોર્ટ" તરીકે ઉલ્લેખિત છે) દ્વારા તારીખ ૧૯ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૨ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલ વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમ સામે હાલની અપીલ દાખલ કરવામાં આવેલ છે, જેના દ્વારા અપીલકર્તા-આરોપીને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨ અને ૨૦૧ તેમજ બોમ્બે પોલીસ એક્ટની કલમ ૧૩૫

હેઠળના શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવેલ છે અને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨ હેઠળના શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે આજીવન સખત કેદ અને રૂ. ૨૦,૦૦૦/- નો દંડ તથા કસૂર થયે વધુ એક વર્ષની સાદી કેદ, ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૨૦૧ હેઠળના શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે એક વર્ષની સખત કેદ અને રૂ. ૫૦૦/- નો દંડ તથા કસૂર થયે વધુ એક માસની સાદી કેદ, તેમજ બોમ્બે પોલીસ એક્ટની કલમ ૧૩૫ હેઠળના શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે એક માસની સખત કેદ અને રૂ. ૧૦૦/- નો દંડ તથા કસૂર થયે વધુ એક માસની સાદી કેદની સજા ફટકારવામાં આવેલ છે.

૨. સેશન્સ કોર્ટ સમક્ષ રજૂ થયેલ ફરિયાદપક્ષનો કેસ એવો હતો કે ફરિયાદી-શંકર હરગોવિંદ અડવાણી (સિંધી) એ તારીખ ૧૯ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૯ ના રોજ આદિપુર પોલીસ સ્ટેશનના પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટર સમક્ષ હાલના અપીલકર્તા-આરોપી સામે ફરિયાદ નોંધાવી હતી, જેમાં અન્ય બાબતો સાથે એવો આક્ષેપ કર્યો હતો કે આરોપી તેની ઓફિસમાં કામ કરતો હતો અને ફરિયાદીની પરવાનગીથી રાખવામાં આવેલ એક રૂમમાં રહેતો હતો. વધુમાં એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે સવારે આશરે ૦૮-૩૦ વાગ્યે, જ્યારે ફરિયાદી ઓફિસમાં હતો ત્યારે આરોપીએ તેને જાણ કરી હતી કે આરોપીના ઘરની સામેના રૂમમાં રહેતી તારાબેન નામની સ્ત્રીની કોઈકે હત્યા કરી તેને સળગાવી દીધી છે. ફરિયાદીએ આરોપીને વધુ પૂછપરછ કરતાં, તેણે ફરિયાદી સમક્ષ કેફિયત કરી હતી કે તે (આરોપી) અપરિણીત હતો અને સદર તારાબેન સાથે તેને શારીરિક સંબંધો હતા. તેણે

(આરોપીએ) સદર તારાબેનને એક 'સિંધી' છોકરી શોધી આપવા કહ્યું હતું જેની સાથે આરોપી શારીરિક સંબંધ બાંધવા માંગતો હતો. સદર તારાબેને આરોપીને કહ્યું હતું કે તેનો ખર્ચ રૂ. ૧,૦૦૦/- થશે અને તેથી આરોપીએ તેને રૂ. ૧,૦૦૦/- ચૂકવ્યા હતા, પરંતુ સદર તારાબેને ઘણા દિવસો સુધી સદર છોકરીને બોલાવી ન હતી. તેથી તે (આરોપી) અગાઉના દિવસે કોલોન વોટરની ત્રણ બોટલો અને નનચાકુ (હથિયાર) લઈને તારાબેનના ઘરે ગયો હતો. તેણે તારાબેનને તેના પૈસા પાછા આપવા અથવા સદર સિંધી છોકરીને બોલાવવા કહ્યું હતું, પરંતુ તારાબેને જણાવ્યું હતું કે તેની પાસે કોઈ પૈસા નથી. આરોપી ગુસ્સે થઈ ગયો હતો અને તારાબેનને નનચાકુ વડે મારવા લાગ્યો હતો. તેણે તેણીના માથા પર પ્રહાર કર્યો હતો અને તેણી બેભાન થઈને પડી ગઈ હતી. ત્યારબાદ આરોપીએ પોતાની સાથે લાવેલું કોલોન વોટર તારાબેનના શરીર પર છાંટી દીધું હતું અને દીવાસળી પ્રગટાવીને તેને સળગાવી દીધી હતી. તેણે વધુમાં જણાવ્યું હતું કે ત્યારપછી તે પોતાના રૂમમાં ગયો હતો અને કપડાં બદલીને ઓફિસે આવ્યો હતો. ત્યારબાદ ફરિયાદી આરોપીને લઈને આદિપુર પોલીસ સ્ટેશને ગયો હતો અને સદર ફરિયાદ નોંધાવી હતી.

૩. સદર ફરિયાદ આદિપુર પોલીસ સ્ટેશનમાં ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨ અને ૨૦૧ તથા બોમ્બે પોલીસ એક્ટની કલમ ૧૩૫ હેઠળના ગુનાઓ માટે ફર્સ્ટ ઈન્ફોર્મેશન રિપોર્ટ નં. ૧૪૨/૨૦૦૮ થી નોંધવામાં આવી હતી. તપાસ કરનાર અમલદારે તપાસ હાથ ધરી હતી અને આરોપી સામે જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ ફર્સ્ટ

કલાસ, ગાંધીધામ સમક્ષ ચાર્જશીટ રજૂ કરી હતી. સદર કેસ માત્ર સેશન્સ કોર્ટ દ્વારા ચલાવવાપાત્ર હોવાથી, કેસ સેશન્સ કોર્ટ, ગાંધીધામને કમિટ કરવામાં આવ્યો હતો, જ્યાં તેને સેશન્સ કેસ નં. ૭૬/૨૦૦૯ તરીકે નોંધવામાં આવ્યો હતો. સેશન્સ કોર્ટે આંક ૮ પર આરોપી સામે તહોમતનામું ઘડ્યું હતું, જેમાં તેણે ગુનાની ના પાડી હતી અને કેસ ચલાવવાની માંગણી કરી હતી.

જ. આરોપી સામે મૂકવામાં આવેલ આરોપો પુરવાર કરવા માટે ફરિયાદપક્ષે ૨૯ સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી અને દસ્તાવેજી પુરાવા પણ રજૂ કર્યા હતા. ટ્રાયલ પૂર્ણ થયા બાદ, સેશન્સ કોર્ટે ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતાની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીનું નિવેદન નોંધ્યું હતું, જેમાં તેણે ફરિયાદપક્ષના પુરાવાને નકારી કાઢ્યા હતા અને જણાવ્યું હતું કે તેને આ કેસમાં ખોટી રીતે સંડોવી દેવામાં આવ્યો છે. સેશન્સ કોર્ટે બંને પક્ષકારોના વિદ્વાન એડવોકેટોને સાંભળ્યા બાદ વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમ પસાર કર્યો હતો.

પ. અપીલકર્તા-આરોપી તરફથી ઉપસ્થિત રહેલા વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી પી.વી. પટડિયા અને પ્રતિવાદી-રાજ્ય તરફથી વિદ્વાન એ.પી.પી. સુશ્રી ચેતના એમ. જોશીને સાંભળવામાં આવ્યા.

ડ. કાયદાનો એ સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે અદાલત બહારની કબૂલાત (એક્સ્ટ્રા-જ્યુડિશિયલ કન્ફેશન) એ એક નબળો પુરાવો છે અને તેથી અદાલતે તેને ખૂબ સાવધાની અને સાવચેતીપૂર્વક તપાસવો જોઈએ. જો અદાલત બહારની કબૂલાત શંકાસ્પદ જણાય તો અદાલતે તેના પર આધાર રાખવો જોઈએ નહીં. સહદેવન

અને અન્ય વિરુદ્ધ તમિલનાડુ રાજ્ય, (૨૦૧૨) ૬ એસસીસી ૪૦૩ ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટે અદાલત બહારની કબૂલાતનું મૂલ્યાંકન કરતી વખતે ધ્યાનમાં રાખવાના સિદ્ધાંતોનું વિશ્લેષણ કર્યું હતું અને નિર્ધારિત કર્યું હતું કે:

"૧૬. આ અદાલતના ઉપરોક્ત ઉદ્દેશિત ચુકાદાઓના યોગ્ય વિશ્લેષણ પર, અદાલત બહારની કબૂલાતનું પુરાવાકીય મૂલ્ય અને વિશ્વસનીયતા ચકાસવા માટે કાયદાની અદાલતનું માર્ગદર્શન કરતાં સિદ્ધાંતો નીચે મુજબ દર્શાવવા ઉચિત રહેશે:

સિદ્ધાંતો

(૧) અદાલત બહારની કબૂલાત એ મૂળભૂત રીતે પુરાવાનો ખૂબ જ નબળો ભાગ છે અને અદાલતે તેને ખૂબ જ કાળજી અને સાવધાની સાથે તપાસવો જોઈએ.

(૨) તે સ્વેચ્છાએ કરવામાં આવેલી હોવી જોઈએ અને સત્યવાદી હોવી જોઈએ.

(૩) તે વિશ્વાસ પ્રેરિત કરનારી હોવી જોઈએ.

(૪) અદાલત બહારની કબૂલાત વધુ વિશ્વસનીયતા અને પુરાવાકીય મૂલ્ય પ્રાપ્ત કરે છે જો તેને સાક્ષીઓના નિવેદનો જેવા અપ્રત્યક્ષ પુરાવાઓ દ્વારા સમર્થન મળતું હોય.

(૫) દોષિત ઠરાવવાનો આધાર બનવા માટે અદાલત બહારની કબૂલાતમાં કોઈ ભૌતિક વિસંગતતાઓ કે સ્વાભાવિક અસંભવિતતાઓ હોવી જોઈએ નહીં.

(૬) આવું નિવેદન મૂળભૂત રીતે અન્ય કોઈ પણ હકીકતની જેમ અને કાયદા અનુસાર પુરવાર થવું જોઈએ."

૭. સુપ્રીમ કોર્ટે શ્રેણીબદ્ધ ચુકાદાઓમાં ઠરાવ્યું છે કે અદાલત બહારની કબૂલાત એ એક નબળો પુરાવો છે અને સ્વતંત્ર પુરાવાથી યોગ્ય સમર્થન વગર તેના પર માત્ર આધાર રાખીને દોષિત ઠરાવવો સુરક્ષિત નથી.

૮. જો હાલના કેસના પુરાવાનું ઉપર દર્શાવેલ કાનૂની સ્થિતિના પરિપ્રેક્ષ્યમાં મૂલ્યાંકન કરવામાં આવે તો, તેમાં કોઈ શંકા નથી કે મરણજનાર તારાબેનનું મૃત્યુ અકુદરતી અને હત્યાત્મક હતું.

૯. મરણજનાર તારાબેનનું પોસ્ટમોર્ટમ કરનાર તબીબની આંક ૪૨ પર ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧૬ તરીકે તપાસ કરવામાં આવી છે. તેમણે મરણજનારના શરીર પર જોવા મળેલી ઇજાઓનું વર્ણન કર્યું છે અને અભિપ્રાય આપ્યો છે કે મૃત્યુનું કારણ માથાની ઇજા અને દાઝી જવાને કારણે થયેલો શોક હતો. આમ, ફરિયાદપક્ષે સાબિત કર્યું છે કે મરણજનારનું મૃત્યુ હત્યાત્મક હતું.

૧૦. ફરિયાદી-શંકર હરગોવિંદ અડવાણીની આંક ૩૮ પર ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧૫ તરીકે તપાસ કરવામાં આવી છે. પોતાની જુબાનીમાં તેમણે ફરિયાદપક્ષના

કેસને સંપૂર્ણપણે નકારી કાઢ્યો છે અને પોતાની ફરિયાદને કે આરોપી દ્વારા તેમની સમક્ષ કરવામાં આવેલી કથિત અદાલત બહારની કબૂલાતને સમર્થન આપ્યું નથી. તેથી, ફરિયાદપક્ષ દ્વારા તેમને પ્રતિકૂળ (હોસ્ટાઇલ) જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા. વિદ્વાન સરકારી વકીલ દ્વારા તેમની વિગતવાર ઊલટતપાસ કરવામાં આવી હોવા છતાં, તેમની જુબાનીમાંથી ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપતી કોઈ નોંધપાત્ર હકીકત બહાર આવી શકી ન હતી.

૧૧. સંજોગો જોતાં, ફરિયાદપક્ષે ફરિયાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી ફરિયાદ પર ભારે આધાર રાખ્યો હતો. જોકે, ફરિયાદીએ પોતે જ ફરિયાદની સામગ્રીને સમર્થન આપ્યું ન હતું અને નિવેદન આપ્યું હતું કે પોલીસે માત્ર તેમના કાગળો પર સહીઓ કરાવી લીધી હતી.

૧૨. જોકે, પોલીસ સાક્ષીઓએ તપાસ દરમિયાન તેમની ફરજો બજાવવાની હદ પૂરતો ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું છે. મુદ્દામાલના વાહક એવા હેડ કોન્સ્ટેબલ પ્રદીપસિંહ મનોહરસિંહ વાઘેલા અને હરેશકુમાર ગણપતરાય ભટ્ટે જણાવ્યું હતું કે તેઓએ મુદ્દામાલ ફોરેન્સિક સાયન્સ લેબોરેટરીમાં જમા કરાવ્યો હતો. નોંધનીય છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨૭ મહિપતસિંહ જાડેજા (એ.એસ.આઇ.) અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨૮ દશરથસિંહ ઝાલા (એ.એસ.આઇ.) બંનેએ જણાવ્યું હતું કે ફરિયાદીએ પી.એસ.આઇ. કિરણકુમાર કે. દેસાઈ સમક્ષ ફરિયાદ નોંધાવી હતી, પરંતુ આ પી.એસ.આઇ. એ અદાલત સમક્ષ પોતાની જુબાનીમાં આવી મહત્વપૂર્ણ હકીકત વિશે કંઈ જ જણાવ્યું ન હતું. તેમણે

પોતાના દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી તપાસ વિશે જણાવ્યું હોવા છતાં, પુરાવાના અત્યંત મહત્વના ભાગ એટલે કે ફરિયાદ વિશે કંઈ જણાવ્યું ન હતું. સરકારી વકીલે પણ ફરિયાદની સામગ્રી સાબિત કરવાની તસ્દી લીધી ન હતી. જ્યારે ફરિયાદી પ્રતિકૂળ જાહેર થયો હતો, ત્યારે ફરિયાદની સામગ્રી વિશે સંબંધિત પ્રશ્નો પૂછવાની સરકારી વકીલની ફરજ હતી, ખાસ કરીને જ્યારે તે પી.એસ.આઈ. સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવી હતી. ફરિયાદપક્ષના કેસમાં આ એક ગંભીર ખામી હતી, જે વિદ્વાન એ.પી.પી. સુશ્રી મહેતા પણ સમજાવવાની સ્થિતિમાં ન હતા.

૧૩. ઉપરોક્ત બાબતો જોતાં, એ સ્પષ્ટપણે ફલિત થાય છે કે જે રીતે મરણજનાર તારાબેનને માર મારવામાં આવ્યો હતો અને સળગાવી દેવામાં આવી હતી તે અત્યંત ઘાતકી કૃત્ય હતું, તેમ છતાં સમગ્ર ફોજદારી તંત્ર આરોપી દ્વારા ફરિયાદી સમક્ષ કરવામાં આવેલી કથિત અદાલત બહારની કબૂલાતના આધારે ગતિમાં મૂકવામાં આવ્યું હતું, પરંતુ ફરિયાદપક્ષ ફરિયાદની સામગ્રીને સાબિત કરવામાં સદંતર નિષ્ફળ ગયો હતો, અને આરોપી દ્વારા ફરિયાદી સમક્ષ કરવામાં આવેલી કથિત અદાલત બહારની કબૂલાત સાબિત થવાની તો વાત જ દૂર રહી. ઉપર જણાવ્યા મુજબ, અદાલત બહારની કબૂલાત જો સાબિત થાય તો પણ તે પુરાવાનો એક નબળો પ્રકાર છે અને આરોપીને દોષિત ઠેરવવા માટે સ્વતંત્ર સમર્થનની જરૂર પડે છે, પરંતુ પ્રસ્તુત કેસમાં આરોપીની કથિત અદાલત બહારની કબૂલાત પણ સાબિત થઈ નથી, કારણ કે ફરિયાદી પ્રતિકૂળ જાહેર થયો હતો અને ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું ન હતું, તેમજ ફરિયાદ નોંધનાર તપાસ

અમલદારે આ ફરિયાદ વિશે અદાલત સમક્ષ જુબાની આપવાની તસ્દી પણ લીધી ન હતી. એ કહેવાની જરૂર નથી કે શંકા ગમે તેટલી પ્રબળ હોય તો પણ તે કાયદેસર પુરાવાનું સ્થાન લઈ શકતી નથી. તેથી, અમારો સુવિચારિત અભિપ્રાય છે કે સેશન્સ કોર્ટે રેકર્ડ પર આરોપી વિરુદ્ધ કોઈ પુરાવો ન હોવા છતાં આરોપીને દોષિત ઠેરવવામાં ગંભીર ભૂલ કરી છે. ફરિયાદપક્ષ આરોપીને કથિત ગુના સાથે જોડવામાં અને તેની સામે મૂકવામાં આવેલા આરોપો પુરવાર કરવામાં નિષ્ફળ ગયો હોવાથી, અપીલકર્તા આરોપીને શંકાનો લાભ આપીને નિર્દોષ છોડી મૂકવો અનિવાર્ય બને છે.

૧૪. ઉપરોક્ત કારણોસર, હાલની અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે છે. સેશન્સ કેસ નં. ૭૬/૨૦૦૯ માં વિદ્વાન અધિક સેશન્સ જજ, ગાંધીધામ-કચ્છ દ્વારા તારીખ ૧૯ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૨ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલ દોષિત ઠરાવ અને સજાનો વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમ, જેમાં આરોપીને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨ અને ૨૦૧ તેમજ બોમ્બે પોલીસ એક્ટની કલમ ૧૩૫ હેઠળના ગુનાઓ માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો હતો, તે રદ અને બાતલ કરવામાં આવે છે.

અપીલકર્તા-આરોપી જેલમાં છે અને તેથી, જો અપીલકર્તા-આરોપી અન્ય કોઈ કેસના સંબંધમાં જરૂરી ન હોય, તો તેને તરત જ મુક્ત કરવામાં આવે.

રેકર્ડ અને પ્રોસીડિંગ્સ સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટને તરત જ પરત મોકલી આપવામાં આવે.

(બેલા એમ. ત્રિવેદી, ન્યાયમૂર્તિ)

(સોનિયા ગોકાણી, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.